

de presă teatrală românească

1911

Rampa. Teatru, Muzică, Literatură, Artă. București, 16 oct. 1911—22 iunie 1913. Apare zilnic, cu excepția zilei de luni. Format 48×32. (Director N.D. Cocea). Red. și adm. str. Sf. Ionică 7. Tip. ziarului **Adevărul**. Cota B.A.R. P.IV.2979. (Seria I). Colaboratori: Ion Nicoară (N. D. Cocea), A. Davila, E. Lovinescu, Al. Mavrodi, G. Galaction, A. De Herz, Iosif Nădejde etc.

Prima mare publicație românească de teatru din veacul nostru. Colecția **Rampeii** este sursa ideală a istoriografiei de teatru. S-a născut din entuziasmul lui A. Davila și din aplicația profesională a ziaristului N. D. Cocea. Necesitatea unui cotidian de teatru la noi a explicat-o N. D. Cocea în articolul-program al întiului număr: „Acum zece zile, prietenul nostru Alex. Davila ne spunea: — Sîntem în plină epocă de prefacere și de renoație artistică. (...) La Iași, direcția d-lui M. Sadoveanu; la Craiova, noua direcție a d-lui Emil Gîrleanu; în capitală, Teatrul Național, a cărui menire e să reprezinte piese originale și operele mari ale repertoriului clasic, și alte trei teatre, cu trei programe și cu trei idealuri deosebite (...)”.

Și, încurajat de acest moment al eflorescenței culturale, Davila gîndește pentru cotidianul **Rampa** un program pe măsură: „Organ de informație, de critică și de îndrumare pentru artiști și pentru public...”

Apărînd în mai multe serii, pînă în 1948, ziarul a primit colaborarea tuturor condeielor strălucite ale epocii.

Viața Capitalei. Revistă de spectacole teatrale, de artiști români și străini, de informații din țară și străinătate. București. 20 dec. 1911—10 ian. 1912. De trei ori pe lună. Format 34×24. Tipografia „Cooperativa”, str. Belvedere 6. Cota B.A.R. P.II.3317.

Efemera publicație (cinci numere) este utilă istoricului prin adresele tuturor teatrelor din provincie. Sînt popularizați actori și trupe modeste, din străinătate și de la noi.

1912

Arta. Revistă literară, artistică, teatrală. București. 1 ian.—dec. 1912. Apare lunar. Format 33×24. Sub conducerea unui comitet. Tip. Gutenberg, str. Doamnei 20. Cota B.A.R. P.II.3496. Colaboratori: V. Eftimiu, Corneliu Moldovanu, L. Rebreanu, Mihai Săulescu, M. Sorbul etc.

Despre actorii N. Soreanu, Ar. Demetriade, Petre Liciu, C. Belcoț etc., despre repertoriul curent al Teatrului Național și al noului teatru **Comedia** (Majestic) se dau informații corecte, fără stridență publicitară. M. Sorbul tipărește în nr. 9 actul **Poveste banală**, devenit, peste ani, **Poveste studentească**, iar V. Eftimiu, în nr. 11, publică „fabula modernă” într-un act **Ariciul și sobolul**. Amîndouă piesele se reprezintă pe scena de la Majestic.

Examenalele conservatorului dramatic dezamăgesc. Eleva din anul doi Sophia Strâmbu „în Joița din **Scrisoarea pierdută** a încercat zadarnic să mă facă să cred că interpretează acest rol”. Este viitoare mare comediană Sonia Cluceru! În schimb, „d-ra Elvira Popescu în **Modelul**, bine”. Curios, moartea lui I. L. Caragiale este înregistrată printr-un simplu portret îndoliat.

Scena. Mică Revistă Teatrală. Pitești. 15 sept. — 15 oct. 1912. Apare lunar. Format 24×16. Redactor-proprietar Panait Constantinescu. Red. și adm. Agenția teatrală **Scena**. Tip. Mihail Lazăr Fiu, str. Șerban Vodă (2 numere). Cota B.A.R. P.I.II.40539.

Visul agentului teatral care redactează „mica revistă teatrală” este înființarea în urbe a unei societăți pe acțiuni pentru administrarea **Trupeii Teatrului Comunal**. Inimosul fost „artist dramatic” dorește „teatre spațioase, cu scene confortabile, anume pentru publicul cel mare...”

Se imprimă un manuscris inedit al lui Pantazi Ghica, **Costache Caragiale**, cu pitoreasca informație (preluată de G. Călinescu) că întiul om de teatru al ilustrei familii se pasiona de... confecționarea „zmeelor”, înălțîndu-le apoi pe maidanele Bucureștilor.

Teatrul. Iași. 21 oct. 1912 — 17 febr.

1913. Apare săptămânal. Format 22×15. Tipografia editoare **Dacia** (17 numere). Cota B.A.R. P.13492. Colaboratori : M. Sadoveanu, G. Ibrăileanu, G. Topirceanu, T. Arghezi, Demostene Botez, Otilia Cazimir, Mihail Codreanu etc.

Revistă menită să sprijine directoratul lui Mihail Sadoveanu la Teatrul Național din Iași („ideea d-lui Sadoveanu a dat naștere acestei publicațiuni”). În **Citeva cuvinte** aflăm programul „Avîntul ce l-a luat și la noi arta dramatică ne-a însuflețit deplina convingere că teatrul este un principal factor de educație publică”. Corespondentul teatral din București al revistei **Viața românească** e solicitat. Tudor Argezi publică tableta **Cortina** : „Între două părți de roman, tipograful aruncă o pagină albă. La teatru se lasă cortina. E momentul fericit al actorilor. Atunci se simte actorul că trăiește, cînd aplauzele publice se răstoarnă pe treptele sălii peste scenă și silese cortina să se ridice... odată... de două ori, de multe ori”. Ce este antractul ? Ne spune E. Furtună : „Antractul este o pauză ce-n artă / Arată... cît e sala de deșartă”. M. Sadoveanu : **La retragerea unei actrițe bătrine** (Athena Georgescu, neîntrecuta Veta pe scena ieșeană). „Artistă cea veche va sta mîhnită în umbră. Dintr-un colț al sălii, cu ochi duioși, va privi la o tinereță care se ridică și crește în lumina rampei și va ofta. Într-un jilt, în odăița ei tăcută, va visa, va fredona încet un cîntec din tinereță și se va mîngia cu amintirea zilelor de lumină : aceasta-i singura ei răsplată și singura mîngiere !” Revista oglindește deplin reușitele directoratului Sadoveanu. (Pe larg, în vol. **Mihail Sadoveanu, Preocupări de teatru**, Ed. Junimea, 1986).

Gazeta Operei. Teatru. Muzică. Craiova. Oct. 1912. Număr ocazional. Format 47×32. Red. și adm. Agenția teatrală Ioniță M. Pleșa. Tip. **Ramuri**. Cota B.A.R. P. IV 43185.

Foaie pentru reclama Companiei de operă și operete condusă de Al. Bărcăneanu. Se vor da zece reprezentații. În trupa „de o sută de persoane”, distingem pe Niculescu-Basu, C. Tănase (bariton comic), Virginia Miciora. Numeroase ilustrații slujind unei încă nescrise istorii a teatrului de operetă la noi.

1913

Revista teatrală. Publicație teatrală-culturală. Organul „Societății pentru fond de teatru român”. Brașov. Ian. 1913 — aug. 1914. Apare de șase ori pe an. Format 23×16. Director Horia Petra-Petrescu. Tip. A. Murșanu, Branisce et comp. Cota B.A.R. P. I. 4685.

Continuă **Anuarul Societății pentru fond de teatru** (vezi **Teatrul**, nr. 1/1986). Re-

vista militează pentru un repertoriu național, în cadrele campaniei generale de unire culturală a transilvănenilor cu România. Se acordă mare atenție filialelor **Societății...**, de la orașe și sate. Horia Petra-Petrescu dă liste cu „piese teatrale vrednice de jucat”. Desigur, V. Alecsandri — idolul ardelenilor în materie de dramaturgie — e la loc de cinste.

Amănunțite informații despre pregătirea „bursierilor” **Societății...**, despre turneele organizate de ei, una din năzuințele marii mișcări teatrale ardeleni fiind constituirea unei trupe profesioniste. Sînt popularizate figurile actoricești de peste munți, abundă știrile teatrale din București, Iași, Craiova.

Numeroase amintiri despre I. L. Caragiale, stins de curînd, familiarul redacțiilor și al întrunirilor naționale din Arad, Brașov, Sibiu...

Curier teatral al turneului Ar. N. Demetriade. București. Fără dată (1913). Număr unic. Format 49×33. Tip. Cultura. Cota B.A.R. P. IV. 43529.

La 20 decembrie 1912, după îndelungi agitații de culise, Aristide Demetriade reușește să-l intruzeze pe Hamlet. Va fi una din marile biruințe ale scenei naționale. Începînd din primăvara anului următor, actorul va organiza mereu turnee prin țară cu tragedia shakespeariană. Difuzează, oriunde se va duce, o publicație conținînd fotografii în diferite ipostaze ale rolului, precum și extrase din cronicile la spectacol. De la turneu la turneu, actorul schimbă paginația ziarului, conținutul rămînd, în mare, același. Multă vreme familia a păstrat zațul tipografic al „Curierului”. Astăzi, în arhiva actorului, se mai află cîteva „zincuri” ale clișeelor.

1914

Comedia. Literatură. Teatru. Muzică. Artă. Sport. Mode. Umor. București, 15—23 apr. 1914. Zilnic. Format 45×33. Red. și adm. str. Carol 68. Tip. ziarului **Dreptatea**. Cota B.A.R. P. IV. 4298.

E. Lovinescu scrie **Un cuvînt** pentru debutul acestei reviste dovedită fără relief. Colaborează cu versuri Al. T. Stamatiad, Oreste. Al. Macedonski publică fragmente din insolita sa proză **Thalassa**. Despre C. Nottara și Iancu Brzeanu se scriu fraze agreabile. M. Sorbul dă un fragment din drama **Letopiseți**.

Teatrul. Revistă artistică, literară, sportivă. București. 1 iulie 1914 — aprilie/mai 1915. Lunar. Format 31×23. Red. și adm. str. Al. Lahovari 14. Tip. Cultura, str. Cîmpineanu 15. 11 numere, unele duble. Cota B.A.R. P. II. 4260. Colaboratori :

Ionuț NICULESCU
(Continuare în pag. 95)

ții sale. (...) nucleul are o forță categorică și propulsvă, datorită căreia drama — nu chiar nouă, ca premise, cadru, situații — păstrează în ansamblu o tensiune și un interes, ce confirmă un dramaturg dotat și interesant, pe care dramaturgia noastră actuală poate conta". (Radu Popescu — „România liberă”, 6 ianuarie 1983).

Alte opinii: Ileana Lucaciu — „Săptămîna”, 17 decembrie 1982; Aurel Bădescu — „Contemporanul”, 17 decembrie 1982; Constantin Radu Maria — „Teatrul”, 1/1983; Valentin Silvestru — „România literară”, 13 ianuarie 1983.
1986, 10 mai — **CONCURS DE IMPREJURĂRI**

Teatrul „Nottara”. Regia: Nicolae Scarlat. Scenografia: Nadina Scriba. Cu: Emil Hossu, Anca Bejenaru, Mircea Angheliescu, Ion Punea, Dinu Lucian, Cristina Tăcoi, Catrinel Paraschivescu, Ion Popa, Grigore Constantin.

„Pieseile sale de teatru poartă amprenta talentului și formației sale de gazetar, iar calitățile și defectele textelor pînă acum cunoscute țin tocmai de aceasta. Faptul pe care autorul îl dezvăluie aici, căruia vrea să-i descopere resorturile intime, pe care-l supune de fapt oprobriului public, este sistemul complicat și dăunător al pilelor, al intervențiilor, al mediocrității agresive care face ca valoarea să nu ocupe, cîteodată, locul pe care-l merită” (Miruna Ionescu — „Suplimentul literar-artistic al Scintei tineretului”, 24 mai 1986).

III. LUCRĂRI DRAMATICE PUBLICATE.

- *Anchetă asupra unui tînăr care nu a făcut nimic* — „Teatrul” 5/1980
- *„Ultimele știri”*, piesă în două acte — „Teatrul” 7/1983
- *Insomnie. Indrăgostiții de la nouă seara.* — Teatrul. București, Editura „Eminescu”. Colecția „Rampa”, 1985.

(Continuare de la p. 92)

Em. D. Fagure, G. Ranetti, L. Rebreanu, I. C. Bacalbașa, V. Eftimiu, Petre Sturdza etc.

Perioada menit să susțină cu precădere interesele operetei. Se face o publicitate fastuoasă Companiei Grigoriu, aflată la apogeul prin N. Leonard, N. Ciucurette, V. Maximilian. Ziaristul I. C. Bacalbașa manifestă justificată încredere în repertoriul național: „Vom ajunge să vedem destule piese originale în fiecare an, care să ațîțe mai mult curiozitatea publicului, de cum o ațîțe piesele străine. În curînd publicul nostru va privi cu mai mare interes mișcarea teatrală din țară ca cea din străinătate”. Din notele marelui actor Petre Sturdza, privind arta interpretativă: „Vie cuvîntul bun din oricare parte a lumii, și sub orice formă ar veni, clasică sau romantică, veristă sau naturalistă, interpretul cinstit e dator să-l primească cu recunoștință, să-l priceapă, să-l iubească, să-și hrănească sufletul cu el și după catedra scenei să-l răspîndească lumii cît se poate mai deslușit în toată a lui frumusețe și în toată a lui măreață simplicitate”. Revista își precizează, nu o dată,

poziția patriotică, subliniind misiunea viitoare a teatrului: „Și, cine știe, poate chiar la noi mline, poimline, cînd ne va veni rîndul să intrăm în viltoarea europeană, de pe treptele scenei vor răsuna îndemnurile la luptă, către o Românie mare”. Peste un an și jumătate, aceste cuvinte vor avea acoperirea faptelor...

Scena. Teatrală, Literară, Artistică și Culturală. București. 6 nov — 27 dec. 1914. Săptămînal. Format 58×39. Red. și adm. Str. Cîmpineanu 9. Tip. D. C. Ionescu. Cota B.A.R. P. IV. 3926. Colaboratori: M. Săulescu, Liviu Rebreanu, M. Sorbul, D. Anghel, Em. Gîrleanu, Al. Cazaban etc.

Într-un Prolog se arată că revista continuă gazeta cu același nume scoasă de L. Rebreanu și Mihail Sorbul în 1910 (vezi *Teatrul* nr. 4/1986).

În vremea tulbură a războiului european, revista întreține o atmosferă de optimism spiritual. I. Steriadi, Al. Sarmar, C. Ressu creionează scene cu tematică antimilitaristă. L. Rebreanu scrie cronică dramatică iar M. Sorbul redactează notițe din viața teatrului. Un bun magazin teatral, din păcate oprit după opt numere.